

Birkásné Pápay Judit

A perifériára sodródottak iskolája

A Dolgozók Magán Általános Iskolája száznál is több aluliskolázott, állását féltő dolgozó, illetve dolgozni akaró fiatal és felnőtt kezdeményezésére jött létre 1992. szeptember 1-jén. Innen ered az iskola neve is. Az intézményt állami feladat ellátásával bízta meg Győr Város Önkormányzata, közgyűlési jóváhagyással.

Az iskolában 142 tanuló kezdett, többségükben felnőtt fejjel, többgyermekes családanya és családapaként, több év kihagyással ültek újra iskolapadba. Ez komoly erőfeszítéseket követelt a tanároktól, diákoktól egyaránt. Volt olyan család, ahonnan egyszerre hatan jártak iskolába.

A diákok hat osztályban kezdték meg, illetve folytatták tanulmányaikat. Úgymint: írni, olvasni és számolni tanulók osztályában, illetve az ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályokban. Az egyik osztályba ifjúsági tagozatosok jártak, akiket „jó szándékból” tanítotunk és neveltünk, normatív támogatás nélkül, az önkormányzat néhány felelős beosztású hivatalnokának ellenséges hozzáállása miatt. Az egyik önkormányzati képviselő elismerő szavaival elnevezte a magániskolát „jó szándék magániskolának”. Ez az elnevezés nemcsak az iskolában tanulók körében, de a megyén kívül is ismertté vált.

A tanulók összetétele rendkívül sokszínű volt a szülői, családi háttér, az élet- és anyagi körülményeik, egészségi állapotuk tekintetében. A társadalmi normák betartásában, kezelhetőségükben, képességeikben, iskolai előmenetelükben, életkorukban (átlagéletkoruk 28 év) is nagy különbségek voltak. Aluliskolázottságuk és nyomasztóan hátrányos helyzetük tekintetében viszont mind egyformák voltak, és ez az iskola volt az utolsó esélyük arra, hogy a boldogulásukhoz szükséges általános iskolai végzettséget megszerezzék. Mindezek ismeretében egy év előkészítő munkával, célirányos tervezéssel, szervezéssel, személyre szabott oktatás és nevelés folyt a magániskolában. A diákok egyéni ütemben, apró lépésekben haladtak előre az ismeretek megszerzése és személyiségük pozitív fejlődése terén.

Az iskola tanárai, nevelői is különbözőek voltak – általános iskolai tanítók, tanárok, fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok, szociálpedagógus, hittanár, ifjúságvédő, pszichológus, főiskolai docens, pedagógiai főmunkatársak – a feladatoknak, tennivalóknak megfelelően.

A magániskolában az oktatás és a nevelés teljes egészében az általános iskolák tantervéhez igazodott. A fő cél az volt, hogy a tanulók tudása megfeleljen az általános iskolai alapkövetelményeknek. Nem követeltünk kevesebbet, mint másutt, ám a tantervi követelményeket apróbb lépésekkel, egyéni ütemmel, személyre szabottan értük el. Felzárkóztatással eljutottunk odáig, hogy az elégséges osztályzatot kapott tanulók rendelkezzenek a továbbhaladáshoz szükséges, stabil alapismeretekkel.

A magániskola eredményes működése hamarosan ismertté vált szakmai körökben, így a következő tanévre a nevelési tanácsadó, az áthelyező bizottság, a gyermek- és ifjúságvédők, a gyámhatóság, a GYIVI, a bírósági pártfogók kérésére iskoláztunk be tanulókat, és a győrszemerei tagiskola megnyitásával 273 főre emelkedett az iskola létszáma. Az iskola tanulóinak átlagéletkora viszont csökkent, mivel az új beiratkozottak többsége 18 év alatti volt. A tagiskolák száma évről évre emelkedett. Győrszemerén két tanévet, a következő tanévtől Bőnyön is két tanévet, Kapuváron öt tanévet, Szanyban egy tanévet működött a magániskola. A tagiskolák életre hívói a falujuk és városuk iskolázottsági és kulturális színvonalát emelni akaró, a munkanélküliséget, a társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos problémákat csökkenteni, felszámolni szándékozó kisebbségi önkormányzatok, polgármesterek, iskolaigazgatók, művelődésiház-igazgatók voltak. A tagiskolákat létrehozók körében jó fogadtatásban részesültünk. Az iskola eredményes működéséhez szükséges minden tárgyi feltételt biztosítottak, és egyéb segítséget is, az erkölcsi elismerésen és megbecsülésen túl. Biztosították az oktatás zökkenőmentességét, megoldották a feladatlapok, a saját jegyzetek sokszorosítását. Rendelkezésre bocsátották a kötelező olvasmányokat, szépirodalmi, ismeretterjesztő és szakkönyveket, lehetővé tették videofilmek vetítését is a könyvtárban, az ott tartott tanítási órákon. A művelődési házban, könyvtárban megtekinthettük a különböző kiállításokat, a diákok megismerkedhettek a helyi népi hagyományokkal. A tagiskolák létrehozása nélkülözhetetlen volt az aluliskolázottság felszámolására, mivel több száz tanulónak költséges lett volna utazni a megyeszékhelyre, de nem is utaztak volna anyagiak hiányában.

A magániskolában az oktatás ingyenes, a diákok ingyen kapták a tankönyveket, térképeket, a rászorulókat a füzeteket, írószereket és egyéb taneszközöket is. A tanév során a tanulók a tudásukról állandó visszajelzést kaptak. Dolgozatot írtak, szóban és írásban feleltek, de nem volt stressz, nem volt elégtelen. Az értékelés a hiányosságok felszámolására és az eljövendő beszámolókat, vizsgák követelményeinek a megismerésére szolgált. A tanulók negyedévenként és félévenként adtak számot a tudásukról. Mivel tanulmányaikban egyéni ütemben haladtak, ezért akkor vizsgázhattak (elővizsga, vizsgaidőszak, halasztott vizsga), amikor felkészültnek érezték magukat. Az eredménytelen vizsga többször is megismételhető volt. Ritkán volt erre szükség, mert tanulóink az egyéni felzárkóztatások segítségével teljesíteni tudták a tantervi követelményeket.

A beszámolókat és vizsgák vizsgabizottság előtt történtek, ezzel is nagyobb megbecsülést, sikerélményt, önbecsülést szerettünk volna biztosítani tanítványainknak. A tanévet családi közös ünnepléssel zártuk, az ünnepély után fehér asztal mellett ünnepeltünk.

Az elsősorban nevelő és személyiségfejlesztő feladatokat vállaló magániskola tevékenységéhez szorosan hozzátartozott az iskolában tanítók bensőséges kapcsolata egymással, tanítványainkkal és családjukkal. Nagy hangsúlyt fektettünk az iskolai foglalkozásokon az oldott légkörre, a sikerélményre. Tanítványaink hamar felismerték, hogy értük történik minden, és naponta lehet tiszta lappal indulni. A rendkívül tanárigényes oktatási, nevelési módszerünk lényege a személyre szabottság: egyéni vagy 2-5 fős differenciált csoportokban dolgoztunk. Különösen nagy hangsúlyt fektettünk a szükség szerinti felzárkóztatásra, az

egyéni, célirányos személyiségfejlesztő korrekciós foglalkozásokra, a társadalmi beilleszkedésre, a társadalmi normák meg-, illetve újratanulására, a hétköznapi életben szükséges gyakorlati tudnivalók elsajátítására – kérvény, önéletrajz, pályázat –, változó társadalmunkban a helyük megtalálására, munkahelykeresésre.

A tankönyvekből segédanyagokat, saját jegyzeteket készítettünk, kiemelve a lényegeset, az összefüggéseket. Ezekkel a személyre szabott tananyagokkal megtanítottuk őket tanulni, és megkönnyítettük számukra az egyéni tanulást. A tananyag szemléltetésére, elmélyítésére tanulmányi kirándulásokat, színházlátogatásokat, könyvtár- és múzeumlátogatásokat és egészségmegtartó túrákat szerveztünk. Hittanórán a diákjaink megtanulták, hogy az ismeret, a tudás önmagában kevés, mert a felemelkedéshez, a sikeres életvezetéshez kell a tiszta erkölcs, a mindennapi munka, az elszánt akarat és a hit. Tanítványaink közül többen tanultak tovább gimnáziumban, szakközépiskolában, szakmunkásképzőben, megállták helyüket, és eredményesen végeztek a munkügyi központ és a Győr-Moson-Sopron Megyei Cigányok Érdekvédelmi Szövetsége által létesített szakmai képzéseken, többen közülük sofőrök, varrónők, szakácsok, pincérek lettek.

A Dolgozók Magán Általános Iskolájában az elmúlt húsz évben mintegy 2500 tanuló fejezte be eredményesen az általános iskolai tanulmányait, és mintegy félszáz felnőtt tanult meg írni, olvasni, számolni.